

ליקוי חמה זה סיבה לדאגה?

Category: שמות, תצוה

בזמן של ליקוי חמה שולטים בעולם נטיות שליליות. יש להיזהר ולהימנע ממעשיים שעלולים להתפתח בצורה לא טובה. בפרשתנו תצווה שמו של משה נעדר מהפרשה בשל מסירותו להצלת עם ישראל.

ליקוי חמה

ביום שני, ערב ראש חודש ניסן הבעל"ט בשמיני לאפריל, צפוי להיות ליקוי חמה מלא בארצות הברית וקנדה. משך הליקוי המרבי יהיה 4:28 דקות.

הפעם אנו זוכים שהליקוי יראה גם אצלנו, ומצפים שאלפי תיירים יבואו לחזות בתופעת הטבע. כבר לפני חודש הרשויות הודיעו שעל אף שהליקוי יקרה רק בשעות אחרי הצהריים ובעיקר בשעה 3:15, אף-על-פי-כן לא יתקיימו לימודים בבתי הספר באותו יום מהסיבה שהליקוי קורה בדיוק בזמן של סיום יום הלימודים, והכבישים יהיו עמוסים בתיירים. לכן הקדימו רפואה לליקוי וכבר מראש סגרו את בתי הספר.

עמים רבים פיתחו במרוצת ההיסטוריה תפיסות שונות בנוגע לליקוי חמה. רוב העמים סברו כי ליקוי חמה הוא אות וסימן מבשר רעות, שמלמד על אסונות קרבים ובאים.

נשאלת השאלה, כיצד היהדות מתייחסת לזה? הנביא ירמיהו התייחס לכך כבר לפני יותר מ-2500 שנה. "כה אמר ה', אל דרך הגויים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו, כי יחתו הגויים מהמה" (ירמיהו יב). זאת אומרת שלעם ישראל אין מה לחשוש מליקוי מאורות, ואילו דווקא לעמים האחרים יש לחשוש מכך. הגמרא במס' סוכה (כט,א) מסבירה שהפסוק הזה מנבואת ירמיהו מדבר בזמן "שישראל עושין רצונו של מקום", ואז הם לא צריכים לחשוש מליקוי חמה, אולם באופן כללי זה לא חדשות טובות.

בהמשך, הגמרא אומרת דבר מעניין: "בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים. לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל". מדוע? "מפני שישראל מונין ללבנה ועובדי כוכבים לחמה". כידוע לוח השנה הלועזי שמקורו ברומי, מיוסד על מהלך השמש. לוח השנה העברי לעומת זאת מבוסס על מהלך הירח, וכל כמה שנים (כמו שנה זו) מעברים את השנה ומוסיפים חודש אדר כדי להשוות אותה לאורכה של שנת השמש, כדי שפסח יחול באביב. והיות שאומות העולם מונין לחמה, לכן הם מושפעים מליקוי חמה ואילו ישראל שמונין ללבנה, מושפעים מליקוי לבנה.

הורסקופ זה אמיתי?

מה בדיוק הפירוש בזה שליקוי חמה מביא צרות לעולם? ידוע שהמזלות אחראים במידה מסוימת להתנהגות של בני אדם. בכל עיתון יש מדור הורוסקופ שבו כותבים אסטרולוגים שאם נולדת במזל קשת אז תזהר ביום מסוים שהוא מסוגל למריבות, מאידך אם אתה במזל טלה אז החיים שלך עומדים לקבל תפנית לטובה, ואם אתם במזל אריה אז מודיעים לכם שאין זה הזמן הנכון לקבלת החלטה גורפת, כי מה שמנחה אתכם לא לגמרי ברור לכם בעצמכם ולכן כדאי להימנע מהחלטות.

מסביר הרבי בשיחה שהיות שהמזלות אחראים על הנטיות הטבעיות של בני אדם, לכן כשמאיר בעולם מזל טוב, מתגלים אצל אנשים נטיות למעשים טובים, וכאשר מאיר מזל רע מתגלים נטיות רעות הדוחפות את האדם, לפעמים בתת מודע, למעשים שליליים.

לכן בשעה שמתרחש ליקוי חמה מופיעות בעולם נטיות שליליות העלולות לגרום להתפרצות פתאומית ובלתי צפויה של מתחים שהצטברו בין השאר בדרך של התלקחות אלימה בין מדינות ועמים ובין אדם לחברו. אין זה אומר שזה מכריח את האדם להתנהג כך, אלא הוא עלול יותר להתדרדר להתנהגות מסוימת באותו יום.

ממשיך הרבי ואומר, שזה ע"ד מה שהגמרא אומרת במסכת שבת (קנו, א) שמי שנולד ביום שני הוא עלול יותר להסתבך במריבות, או מי שנולד ביום שישי הוא תמיד ממהר ובכל זאת מגיע מאוחר. זה לא אומר שהוא אבוד והוא לא מסוגל להגיע בזמן, אלא שזה יותר קשה לו מאשר אדם שנולד ביום אחר, אבל אם הוא יתאמץ גם הוא יצליח להגיע בזמן. אותו דבר זה גם בקשר לליקוי חמה. בזמן כזה אנשים צריכים לעשות מאמץ לשלוט בעצמם ולא להיגרר לדיבורים ומעשים שאחר כך הם יתחרטו עליהם. (לקו"ש חלק ט"ו עמ' 7 ואילך)

מילה של משה

גם בפרשת השבוע שקראנו היום יש ליקוי חמה!

כידוע לנו מפרשת שמות שבה נולד משה רבנו ועד סיום כל התורה בפרשת וזאת הברכה, שמו של משה מופיע כמעט בכל פרשה, למעט פרשה אחת: תצוה.

בפרשתנו התורה מדברת כל הזמן על משה, ואתה תצוה, ואתה הקרב, ואתה תדבר, הכל "אתה", אבל השם שלו במפורש לא מופיע בפרשה. מסביר 'בעל הטורים' שהסיבה לכך היא מה שקרה בחטא העגל. בפרשה שנקרא שבוע הבא 'כי תשא' מסופר שאחרי חטא העגל הקב"ה פנה למשה ואמר: "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם" ואעשה אותך לגוי גדול" (תשא לב, י). הקב"ה יתחיל את עם ישראל מחדש על-ידי משה רבנו.

בהמשך הפרשה אנו קוראים "וישב משה אל ה'". משה חזר להר סיני, פנה לקב"ה ואמר: "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". משה העמיד אולטימטום לבורא עולם: אם אתה לא מוחל להם אז "מחני נא מספרך", מכל התורה כולה שלא יאמרו עלי שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים". (לב, לב-רש"י)

בסופו של דבר דבריו של משה התקבלו והוא פעל אצל הקב"ה שימחל לעם ישראל. בא בעל הטורים ואומר: "לא הזכיר משה בזה הסדר מה שאין כן בכל החומש, (חוץ ממשנה תורה) שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הוזכר בה, והטעם משום "שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת", וקללת חכם אפילו על תנאי באה ונתקיים בזה".

למילים של משה יש כוח, ולכן אפילו אם זה היה רק על תנאי שבמקרה והקב"ה לא ימחל להם אז "מחני נא", בכל זאת מכיוון שהוא הוציא את הדברים מפיו הייתה לכך השפעה לפחות על פרשה אחת.

בזכות ההקרבה

על משה רבנו הגמרא אומרת "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה" (ב"ב עה, א). משה משול לחמה ובפרשת תצווה יש 'ליקוי חמה', בפרשה אחת לא רואים את החמה? [\[1\]](#)

אבל זה הכול היה שווה. בסוף פרשת כי תשא כשמשוה ירד עם הלוחות השניות אנו קוראים "והנה קרן עור פניו" עד "ויראו מגשת אליו" (תשא לד, לא). נשאלת השאלה, מדוע דווקא קרנו פניו של משה כשהוא ירד עם הלוחות השניות, מדוע זה לא קרה כשהוא ירד עם הלוחות הראשונות אחרי ארבעים יום הראשונים שבהם הוא לא אכל ולא שתה, למה אז לא קרנו פניו?

התשובה היא, שבין הלוחות הראשונות ללוחות השניות קרה אירוע ששינה את הכל. משה רבנו מסר את נפשו כדי להציל את עם ישראל, וכשמוסרים את הנפש עבור עם ישראל זוכים להשראת השכינה ל"קרן עור פניו".

רבתי, הרבי הזכיר פעמים רבות שבכל אחד ואחת מאיתנו יש ניצוץ של משה רבנו. כשאחד מישראל מוסר את נפשו בשביל יהודי אחר, כשהוא מקריב משהו למען יהודי אחר גם הוא יכול לזכות להשראת השכינה. בפרט בימים אלו שחיילי ישראל מוסרים את נפשם כפשוטו כדי להגן על הארץ והדרים עליה, הם בוודאי זוכים להשראת השכינה, וכל אחד מהם כשחוזר מהמלחמה השכינה שורה על פניו באופן ד"קרן עור פניו".